

מוישל'ה קרימפיש

סוחר הבקר עם העין החדה

יוסי מלול – משק הבקר והחלב
hmb-malul@icba.org.il

בתקופה שלפני "בני בקר", בעת שכל מרכז רפת היה "סוחר בקר" ממולח, פקדו את הרפת סוחרים באופן תדיר וניהלו דיאלוג ארוך עם הרפתנים. הסוחרים הגדולים עברו למכרז השבועי והקטנים נשארו לקנות את הפרות הירוזות במחירי פינאי. כזה היה מוישל'ה קרימפיש הקטן והחביב, שהיה נאהב על ידי כל הרפתנים באזור חוף כרמל, במשך עשרות בשנים. הם אפילו ערכו לאחרונה, מסיבה גדולה לכבודו וגם התרגשו מאוד מהאירוע

עוד אנו ניצבים כנגד משעול ההולכה, נוכח עינינו המשתאות, צועדות חולפות לאטן, פרות יבשות העולות מן הרחצה היומית בחצר ההמתנה – יפות מראה ובריאות בשר, כמו שכתוב, "שכולן מתאימות ושכולה אין בהן".
כשחולפת הפרה האחרונה מסנן מוישל'ה בדרך אגב, "זאת תמות היום". "למה? אתה כל-כך רוצה אותה" אני משיב בציניות. והוא באדישות רבה "תן לי אותה בחינם, אני לא לוקח", וכדי לתת

כשחולפת הפרה האחרונה מסנן מוישל'ה בדרך אגב, "זאת תמות היום". "למה? אתה כל-כך רוצה אותה" אני משיב בציניות. והוא באדישות רבה "תן לי אותה בחינם, אני לא לוקח"

ביסוס מדעי לדבריו הוא מסביר: "אתה רואה את הנזלת מהאף, היא תמות היום". כאן המקום לציין שהפרה נראתה סבירה – לא צולעת, לא רועדת ואף ערנית למדי.

לקריאתי מתרכזים הרפתנים, כולם נשואי פנים ורבי פעלים (סך שנות חייהם של ששת חברי הצוות מתקרב ל-300). לאחר קונסיליום קצר אך ממצה, מתפרסמת הודעה המגנה את השמועה בדבר מותה המוקדם של הפרה ומושל'ה, כמלאך אלוהים, פונה לדרכו, הפרות פונות לדרכן ואף אנו לעסקינו (הפסקת קפה).

סוחר בקר הם עם מיוחד שסיפורים רבים שזורים בעשייתם. רפתנים רבים יודעים לספר על "הסוחר שלהם" ודרכי התנהלותו במשא ומתן המרתק מול מרכזי רפתות.
ברגע שנסגרה עסקה עם סוחר, ידעת שהוא הרוויח ואתה פחות, ככה זה עם סוחרים מנוסים שיודעים את נפש מרכז הרפת ומנווטים אותה לצרכיהם.

מוישל'ה קרימפיש הגיע לגיל 83 ועדיין כך התכנסה חבורה מגוונת ממשיך לעבוד ולחייך ונכבדה, בעיקר מאזור חוף כרמל, לחוגג 83 שנים להולדתו של הסוחר האגדי - מוישל'ה קרימפיש. מרכזי רפתות ורפתנים משני המגזרים, סוחרים קולגות, בני משפחה נרגשים. על הכול ניצח נחמיה רסל מניר עציון, שאף ארח את האירוע בבית התרבות במושב השיתופי, במורדות המערביים של הכרמל.

תחילה סיפור מפרי עטו של נחמיה ב"משק הבקר" לפני כעשר שנים: "הסכיתו ושמעו לסיפור מוזר שאירע במקומנו, רפת ניר עציון. והמעשה שהיה כך היה – לפני כחודש עומד אני ומתווכח עם משה, סוחר הבקר מזה 40 שנה, שמכונה במחוזותינו "מוישל'ה קרימפיש", על מכירת פרה. (למי שאינו מכיר – קרימפיש פירושו באידיש עקום, מעוות = כינוי לפרות במצב גופני ירוד שגם נקנות במחיר מציאה).

כל הרפתנים וחברי הענף בסביבה הגיעו לברך

ונחמד את החושים - אולי נגיע פעם לרמה של סוחר בהמות.

את הערב הנחה בכישרון מדהים, אלכס רוזנר - מזריע משיאון, שיש לו עבר ארוך ומלא עניין עם מוישל'ה.

למוישל'ה לא היה רישיון נהיגה וגם לא רכב, היה לו "רישיון הסתובבות" ברפתות ואלכס היה הנהג שלו, לפחות לכוון אחד (חזרה הוא תפס טרמפים).

יש היסטוריה מהלכת - אדם שיש בו אוצר של העבר, מוישל'ה גרימפיש - איש פתוח וחם לב. 50 שנה בענף, דוגמה אישית ליושר האדם, למרות היותו סוחר. סמל לחריצות, ליושר ולנאמנות. הרבה שנים נמצא מוישל'ה בינינו, מכירים את העברית המיוחדת שלו - שפה ממש חדשה. נסענו הרבה מאוד באוטו והכרנו את תשובותיו:

"הוא לא משלנו" - לרפתן שלא מכר פרה.

ואם מכר - "אתה מבין - אתה מחוץ לארץ"

על פרה חשודה - "יש משהו לא שומע, לא רואה, זנב עקום,

ורק **שמוליק**, בא ומבשר שהמקוללת (זרקור 3645, תחלובה חמישית, 8 חודשי היריון, 2,500 ק"ג חלב מעל לממוצע העדר), כאילו שמעה והפנימה את הדברים, הגיעה לאבוס, שכבה ומסרבת לקום.

מזעיקים את מוטי הוטרנר, שנותן אינפוזיה ואנטיביוטיקה ומאשר, שאכן המצב חמור ביותר, אך לא יודע להסביר את הסיבה. מסכמים שמחר, יום שישי, נקבל החלטה סופית ואולי לנסות ולהציל את הוולד - זהו-זה.

שאר הפרטים פחות מעניינים אך למען ההשתלשלות, נזכיר אותם: המצב ממשיך להידרדר, **מוטי** הוטרנר מוזעק בהילות, 5 דקות לפני שהגיע, הפרה עוברת לעולם שכולו טוב ומשאירה אותנו בזבל.

מוטי פותח אותה, העגל מת וסיבת המוות של הפרה כנראה, גוף זר. סוף עצוב.

מוסר השכל - אם למרות ניסיונו הרב, נבלה פחות במשרד ולא נסמוך רק על המחשב ומערכת הזיהוי, ונסתובב יותר בסככות, וביד נכיר את הפרות

הכינוס נערך בבית התרבות במושב ניר עציון

אלכס יושב בשולחן המשפחה והנחה בחן רב

שבלעדיהן אני מרגיש לא טוב. כשנשאל על הקשר עם רפתנים סרבניים - "אם אני לא מסדר אותו היום, אני מסדר אותו מחר - כולם בידיים שלי".

רפתני האזור לוקחים את המיקרופון ומספרים על המאפיינים המיוחדים של מוישלה וסגנון העבודה שלו

יש לזכור שבשנות ה-70 לא היה סולרי וכאמור, רכב לא היה לו ומוישלה היה צריך לעבור ברגל 64 משקים במושב עין איילה, כדי למצוא פרה לקנייה. כאשר מצא, ותמיד מצא, התחיל ויכוח על המחיר - תמיד זה בלירות גם ששקלים היו המטבע, מזה שנים.

הוא היה מגיע בכל מזג אוויר, רואה את הפרות, עין מצוינת, הולך לבד, רואה בסככות את הפרות והעגלות החשודות, רושם על גב קופסת הסיגריות ומגיע למשרד. היו רפתות עם הרבה בנות בצוות, הרבה שמות ולכולן מוישלה קרא **ענת**.

היה לו אח שנקרא יענקלה שבא עם האוטו לקחת את הפרות. כל מי שרצה לחתן בן או בת במושב, קרא למוישלה לקנות פרה, קיבל מזומן ועשה שמחה. הם הסתדרו מצוין עם כולם.

מוישלה הסתובב בסככות שגם אנחנו לא הגענו לשם וכך קיבלנו מידע חשוב - "תבדוק מה קורה שם" - היינו שולחים את הווטרינר.

בשנים האחרונות מוישלה כבר לא מגיע בטרמפים והנכדה מסיעה אותו. ליוונו מקרוב את השירות הצבאי שלה, כי הוא סיפר עליה כל הזמן.

הרפתות מרוויחות הרבה מזה שהוא מסתובב ואנחנו משלמים קצת קולוסטרום.

את **מוישלה** לא סיפק שחילקו אוכל בעגלה - "תמיד צריך להעביר קלשון".

חבר לעבודה ולענף היה **צבי ניסנקורן** שהם מאותו מחזור ומכיר אותו משנת 1950. הוא נתן את הפירוש הפולני לקרימפיש - רגליים עקומות.

ניסנקורן מספר שכאשר נגמר האוכל בגדוד, בדרך לכיבוש אילת, הם ירו בגמל ומשה טיפל בו באופן מקצועי - הבשר היה מתוק - היה מה לאכול לכל הגדוד.

יש לו קופסת סיגריות אירופה, הולך עם עיפרון בין הסככות ורושם ואז יודעים את מי להוציא ואת מי להביא לרופא. דוגמה ומופת, להתמדה - להחזיק מעמד ולהסתכל על החיים.

את החוב הוא רשם על פתק - "4 גולדות, הוא חייב לי, נסתדר אל תדאג.

פרות להוצאה מיידית - שם פתק על הלוח וקושר ראשייה על הפרה, בלי לשאול, הכול ברור.

הקשר של מוישלה עם ניסנקורן - שניהם השלימו אחד את השני וזה כף לעבוד איתם.

וככה זה נמשך כל הערב ומוישלה, עם שן אחת, טוחנת תחתונה בפה, מחייך מאושר ומוכן לחלוק חוויות כאילו זה קרה היום. כולם-כולם שמחו לתת כבוד לאיש ולסגנון, לעברית ולדיאגנוזה והכול באהבה שופעת ובהרבה געגועים נוסטלגים..

הנה כך, דור הולך ונעלם... ■

נחמיה רסל, מנהל הרפת, מספר על "מעליו" של מוישלה

מוישלה קרימפיש עונה בחיך ובנחת עם הרבה טוב לב ואהבה

צורח"

בדרך הביתה הוא צריך בקבוק "כולסטרול" (קולוסטרום לעשיית עוגיות בכפר פרדיס). בכפר גלים יש **בני** הרפתן עם לב רחב וגם בקבוק אחרון נותן למוישלה.

בדרך הביתה - "תעצור לי בדרך, אני צריך שטויות לבנות" מוישלה נכנס לברלינגו החדש של אלכס ורואה מדף עליון - "הא, קיבלת אוטו עם בוידעם"

הבת של מוישלה נשאה דברים בהתרגשות רבה וסיפרה על תולדות חייו של אביה

מוישלה היה צעיר האחים למשפחת צ'רני, כשפרצה המלחמה נשלח לטרבלינקה, הוא ואחותו מינדל נשארו יתומים. מינדל לא שרדה והוא נשלח כילד למחנה ושם נלחם על חייו בכל כוחו. אחרי 4 שנים במחנה ברח לבונקר שבו התחבא שנה וחצי וחי על קליפות תפוחי אדמה שנזרקו לחזירים.

עם סיום המלחמה עלה לארץ ישראל והגיע לצבא "כי יש שם מיטה ומזרון". התחתן וילד בנות ולא הפסיק להילחם בעבודה קשה לדאוג לכל מחסורן. אבא שקט, צנוע, דואג ואוהב, עיניים ירוקות, מגיע לכל נפש ונשמה. החלום שלו היה בקר, קיבוץ, רפת, כפר ואנשים - להם הוא נתן את נשמתו. אף אחד לא חלק על הדיאגנוזה שלו, אפילו לא הווטרינר.

גם מוישלה מספר מעלילותיו

האבא היה סוחר פרות ואני גדלתי שם ואם אני יוצא לפרות אני מרגיש טוב. הכלב של הבנות שלי לא שווה כלום אלא הפרות,